

MARCIUS TIZENÖTÖDIKE.

Péntek

37. szám.

Pest, június 1-jén 1849.

E lap megjelenik minden este, vasárnapot kivéve. Előfizetés mai naptól december végeig Budapesten házhözfordással 5 fr., vidékre postán borítékban 6 fr. p. p. Hónapos előfizetés csak helyben, s a hónap első napjától kezdve fogadtatik el. Előfizethetni helyben a kiadóhivatalban (Országuton, Kunevalderház) és minden postahivatalnál. Hirdetések egy háromszor hasábozott sorért, vagy ezek helyéért 2 kr. pp. — Egyes szám 3 kr. pp.

Sárvári Ferencz pesti polgár a Buda vára ostrománál megsérült honvédek közül, kik további szolgálatra és kenyérkeresetre alkalmatlanokká lettek, egynek az ő, vagy a befogadandó sérült vitéz haláláig saját házában tartását és minden szükségességek ellátását vállalván magára: ezért neki a haza és sebesült honvédeink nevében ezennel szíves köszönet mondatik.

Pesten majus 31-kén 1849.

Irányi Dániel,
t. h. kormánybiztos.

Hivatalos tudósítások.

Az igazságügyi miniszter előterjesztése az országkormányzóhoz.

Midőn a folyó év elején a hadi események folyamata azon szükségét idézte elő, hogy a törvényhozótest és kormány, székhelyüket Pestről Debreczenbe tegyék át, a kormány egyszersmind a főtörvényszékek biztosságáról gondoskodva, azoknak bíraskodási helyül szinte Debreczent jelölte ki.

De a főtörvényszékek Pesten maradtak. S midőn a fővárost ellenséges seregek szállották meg, a főtörvényszékek elszakadva a nemzettől, a törvényhozó s végrehajtó hatalomtól, az osztrák seregek uralma alatt gyakorlák a bírói hatalmat, melly — miként külhatástól függetlennek lennie kell, — ugy e függetlenségét csak a másik két álladalmi hatalom oldalán bírhatja.

A polgári magán élet viszonyaiiban önkény ellen biztositékot a bírói testületek törvények iránti rendületlen hűsége nyujt. E biztositék ingadozásnak indul, ha azon hűség feltételét, a törvénykiszolgáltatásnak ellenséges befolyás elleni megmentését, azon testületek nem teljesítik, mellyek kezébe törvényeink őrzése zálog gyanánt letéteztet.

E teljesítés mulasztása a bírák iránti közbizodalmat aláássa, a bírák iránti bizodalom nélkül pedig a polgári élet nyugalma elenyészik. Természetes tehát, hogy a bírói testületek, tiszteletre méltó hivatásuknak csak ugy felelhetnek meg, ha a nemzet bizodalmit bírják. Azt elvesztvén, létezők alapját veszítik el.

A főtörvényszékek Pesten maradván, megszakadt a kapcsolat köztük s a nemzet közt. A honpolgárok kínos választásra kényszerítették: vagy lemondani sértett érdekeik bírói orvoslásáról, vagy a haza iránti köteleesség megszegésével a haza ellenségének járma alá esni, midőn annak paizsa alatt levő bíróságoknál igazságot keresnének.

Igaz, hogy a főtörvényszékek folyó hó 6-án költ nyilatkozatukban Pestről elmenetelük lehet-

lenségét azzal vitatják, miképen a Debreczenbe menetel iránti kormányrendeletet csak január 5-kén reggel vették, midőn az osztrák hadak néhány óra mulva a fővárosba történt bevonulásával az elmenetel lehetlenné vált. E körülmény magán egyénre nézve figyelmet érdemlő mentesség lehetne; de nem lehet igazoló ok azon tény ellen, miszerint a főtörvényszékek kormányilag kijelölt bíraskodási helyükre a felhozott oknál fogva el nem indulhatva, rögtön nem oszlatták fel magukat, s ez által a bírói testületek állását idegen zsarnok kénye alá jutástól nem óvták meg.

Ők bírói eljárásukat az ellenség alatt folytatva, e lépésük vészes következtéseit rövid időn tapasztalhatták. Már a január 29-ki határozatukban Windischgrätz felszólítására hivatkozól, rendelkeztek a felveendő perek osztályzatai felett. Az osztrák hadvezér meghagyását tanácskozásuk alapjául tettleges kényszerítés közbejött, sőt ellemondás nélkül fogadták el.

Ez által megszűnt a törvényszékek bírói függetlensége, sőt azzal magukat csakékvölög alárendelék Windischgrätznek.

Nem sokára menthetlenül hibás állásuk egy más tényben tünt elő. Február 13-án kelt határozatuk szerint Windischgrätz azon parancsára: hogy a horvát- és tótországi perek kiadassanak, a főtörvényszékek olly szorult helyzetbe jövének, hogy ismételt óvás mellett ugyan, de tettleg segítségket nyujtanának a főtörvényszéki levéltár építésének megsejmitéséhez. A határozat folytatában az átadással elnökileg megbízott levéltár igazgató 147 pert adott az ellenség küldötteinek át. Ezen perek között több hű hazafi ügye az ellenség prédája lön.

Mi tévedés volt gondolni, hogy a főtörvényszékek Windischgrätznek meghódolván, azon hazának törvényei szerint ítéltetendnek, melly haza szabadságának s törvényeinek elnyomása Windischgrätznek hirdett feladata volt!

Midőn a berohant ellenséges seregek hadvezére dölyfös fenyegetéseivel a hazát leginkább elárasztá, s ingerlő sértései a kétségbe nem eső nemzetet lelkesült ellenállásra serkenték, azon időben, január 11-kén a főtörvényszékek nála hivatalosan tisztelegtek. Milly ellentét van e meghajlás, a haza eskütt ellensége előtt, és a bírói rendületlen jellem azon fogalma közt, miszerint a hazafi-köteleesség teljesítésében nem ingadozó elszántságot viharos eseményekkel szemközt főleg várni kell.

S midőn april 14-én a nemzeti függetlenség kinyilatkoztatva lön, s midőn nem sokára ez esemény után hadaink Pestet megszállták: a főtörvényszékek ez alkalmat sem ragadták meg a nemzet sorsához és határozatához csatlakozásukat kijelenteni.

Mindezekből világos, hogy a főtörvényszékek elvesztették hivatásuk köllégeit. Elváltak a nemzettől, midőn a haza védelmére a törvényhozás és a kormány tényezői összeforrtak. A nemzeti kormánnyal minden kapcsolat nélkül folytatva a bíraskodást, az osztrák hadvezér parancsait tanácskozásaiiban alapul venni kényszerültek. A nemzet bizalma irántuk elhamvadt.

De testületek hibáinak a bírói intézmény erkölcsi súlyát feláldozni nem lehet; mindamellet nem e testületek, nem egyesek hibáinak megboszulása, hanem a bírói institutionik sérthetlen tekintélyben megőrzése miatt, miután a nemzet meg levén győződve, hogy önkormányzata alatt, a közhatalom minden ágazatai, a jog és szabadság biztositékainak alapján szerkesztve működendnek: a főtörvényszékek azon biztositékok alapján átalakítása, a közkivárat és közszükség tárgya lett. —

Ezen tekintetből, s a fenőbbi okok folytán, következő előterjesztést teszek: hogy

1-szor. Az eddigi főtörvényszékek, jelesen a hétszemélyes, a volt királyi ítélőtábla s a válófőtörvényszék feloszlatassanak.

2-szor. Ezen bírói testületek helyébe olly törvényszékek szerkesztessenek össze, mellyek mind alakban, mind személyzetben a törvények megőrzése s a nemzeti függetlenség nyilatkozata iránti ragaszkodás tekintetében teljes biztosságot nyujtsanak.

3-szor. Hogy a bíróságok rendezéseig a jelenen szerkesztendő főtörvényszékek rendelkezése az egész magyar álladalomra nézve az legyen, mellyet teendőjükül a fenálló törvény jelöl ki. A királyhígonntuli részekben folyamatban levő vagy a multból keletkező perekbeni bíraskodás iránt külön intézkedés törtéendvén. E szerint

4. A hétszemélyes törvényszék megtartván nevezetét, ezen is főlebbviteli törvényszék lönend. De az abbani közbírói hivatás semmi más hivatalnak melléktributuma nem lehet. S azért az elnökön, ki tovább is országbírói nevet viselend, s alelnökein túl, a többi tagok között előjognak helye nem lesz. Ekint

5. A volt királyi most országos törvényszék is, elnökön és alelnökein kivül, szinte egymástól jogban, nevezetben és köteleességben nem-különböző tagokból álljon.

6. Azon bírói intézkedések, mellyeket eddig az országnak ugynevezett rendszerinti bírói s azoknak ítélő mesterei, bírói parancsok kibocsátásával gyakoroltak, s mellyek az igazítószerk felállításáig az igazságügyi miniszter teendői közé tartoznak, megszüntessenek.

7. Mig az eskütszékek behozatalával a bünvádi eljárás átalakittatik: az országos törvényszéken bünpereket vizsgáló s illetőleg ítélőbíróisá-

got egy külön osztály teljesítse, melly kirekesztőleg a bünbeli tárgyakkal foglalkozva, polgári perek ítéletében részt ne vehessen.

8. A hétszemélyes törvényszéken a váltóügyek fölülvizsgálatára külön osztály alakítások. De az eddigi urbéri perek számára az országos törvényszéken létezett külön osztály megszüntetvén, ezen perek a polgári perek sorozatába ítéltessenek.

9. A nádori bíróság s a tárnoki és személynöki székek további megtartása czélszerűtlen lévén, e megszüntetendő bíróságok elébe tartozott ügyek ezentul az országos törvényszék körébe tartozzanak.

Az ekkép átalakítandó főtörvényszékeket minél előbb összeszerkesztendőknék vélem azon sürgetős szükségnél fogva, melly a törvénykezés körében a most hiányzó felebbviteli bíróságok miatt naponkint mutatkozik.

Kelt Debreczenben, majus 26. 1849.

Vukovics Sebő,
igazságügyi minister.

A felhozott alapos okokat méltányolva, ezen előterjesztéssel egyetértek, s az abban javasolt intézkedések végrehajtásával az igazságügyi ministert megbizom.

Kelt Debreczenben, majus 27. 1849.

Kossuth Lajos,
kormányzó.

Az igazságügyi minister okadatolt előterjesztése folytában a főtörvényszékek átalakítására nézve rendelem, mint következik:

1-ször. Az eddigi főtörvényszékek, jelesen a hétszemélyes, a volt királyi ítélő tábla s a váltófeltörvényszék ezennel feloszlhatnak.

2-ször. Az ujonnan alakítandó főtörvényszékek rendeltetésre, további közintézkedés hozataláig az egész magyar álladalomra nézve az leend, mellyt teendőjökül a törvény jelöl ki. A királyhágantúli részekben folyamatban levő, vagy a multból keletkező perekbeni bírások iránti ideiglenes intézkedés külön rendelettel fogván elhatározatolni.

3-ször. Az ezentul is hétszemélyes főtörvényszéknek nevezendő fő felebbviteli bíróság elnökből, ki országbírói nevet viselend, két alelnökből és a szükséghez képesti számmal kinevezendő bírákból álland.

4-ször. A volt királyi, most országos törvényszék elnökön és két alelnökön, — a váltófeltörvényszék elnök és egy alelnökön kívül tapasztalásból mutatkozó szükség szerint meghatározandó számú bírákból álland.

5-ször. Mind a hétszemélyes, mind az országos törvényszéken a rendi állapotból fenmaradt külön nevezeteli az egyes tagoknak megszüntetnek.

6-ször. Az egykori országos rendszerinti bírák s azok ítélőmesterei által parancsok kibocsátásával gyakorlott törvénykezési intézkedések jövőben az igazságügyi minister köréhez tartozandanak.

7-ször. Az országos törvényszéken a bűnperek külön osztály által tárgyalandók, melly osztály polgári perekbeni eljárással nem foglalkoz-

zandik. — De úrbéri perek tárgyalására külön osztály létezni nem fog.

8-ször. A hétszemélyes főtörvényszéken a váltóügyek fölülvizsgálatára ezután is külön osztályra bizva leend.

9-ször. A nádori bíróság, a tárnoki és személynöki törvényszékek megszüntetvén, az eddig elejökbe tartozott perek az országos törvényszék bíróságához tartozandnak.

Ezen rendelet végrehajtásával az igazságügyi minister bizatik meg.

Kelt Debreczenben, majus 26. 1849.

Országkormányzó
Kossuth Lajos.

Igazságügyi minister
Vukovics Sebő.

Osztrák emberség.

Mi a manó czim ez? fogják sokan kérdezni, osztrák emberségről írni, ez annyi volna mint, Utopia statisticájáról értekezni.

Ugy van, nincs osztrák emberség s nem is volt soha, mert szavaknál a legszűkebb időkben sem ment tovább.

De meglehet, kételkednék valaki, hogy valóban nincs, s azoknak egy pár adattal szolgálunk.

Az osztrák kormány rendszerében első volt a hadsereg, ennek születet tagja volt a dynastia minden nadrágtáncos egyéne, ez volt első minden tiszteletben, s fizetteték temérdek bécsülettel és kevés pénzzel, és magasztalták a kormány által iszonyatosan.

Azt gondoltuk, legalább ez iránt hálás leend. Lássuk hát.

Hentzi kutyahűséggel teljesíté katonai kötelességét, s mi nekifémbertelenül parancsoltaték, embertelenül teljesíté.

Gondolnunk kelle, hogy az osztrák kormány leonidászi fényben tüntetendi föl bulletinciben, s hátrahagyott özvegyét s árváit elárasztandja kegyelmével.

De ezen kormány hú maradt magához még illy erős kísértett ellenében is, s újabb czudarságot követett el.

Böhm bécsi parancsnok Hentzit hivatalosan árulónak nyilvánítá, ki Budát földadta, (milly hazugság az, igen jól tudjuk,) s aztán magát agyon lötte. Böhm ur! hol tanult logicát? S ezért Hentzi maga és családja örökre megbélyegezve és beestelenítve, s emléke meggyalázva legyenek.

Hallott-e a világ chez fogható alávalóságot!? ment-e tovább valaha a hálátlanság!? Ha Hentzi elárulta volna is másra nem is méltó urát, miatta ártatlan családját beestelennek nyilvánítani, s mitán a vád nem igaz, még hazudni is!

Valóban bámulnunk kell, hogy van ember, ki testén látva a liberivá aljasult osztrák egyenruhát, nem pirul s magától nem fut szégyenében.

Csudálnunk kell magában az osztrák kormányban is ennyi szemtelenséget.

Csudálnunk kell azon birkatürelmet vagy önlealázást, melly illy emberek alatt embert szolgálatra képesnek tesz.

De mi is lett illy bánásmód mellett az osztrák seregből?

Rablócsorda, melly a diadaljelek hiját csakmánnal pótolja, melly rabolni mindig kész, de győzni nem képes.

És ha van köztük néhány jobb lelkű férfi, átkot kell mondania a zászlóra, mellyre esküdt, s mellyet ennyi gyalázat szennyesit.

S nekünk napról napra inkább örülnünk kell, hogy isten szabadulnunk engede illy uralkodóktól.

S hogy örömrünk tartós legyen, harczolnunk kell ellenük élet-halálra, mert mit várhatnánk mi azoktól, kik leghűbb embereiket így jutalmazták?

Illy ellenséggel az alkat csak vérrel lehet írni. Illy ellenséget irtani kell, mert élete gyalázat az emberiségre. Illy ellenség kiirtandó, mert vannak idők, mellyekben még a pokol jogait is tisztelnünk kell.

D.

Néhány szó a magyar nyelv érdemében.

Tagadhatatlan, hogy szeretett honnyelvünk már számosabb esztendőök óta kimivelésben, tökéletesítésben és elterjedésben napról napra gyarapodik és e tekintetben folyvást erősebb gyökeret ver. Megbecsülhetetlenek tehát a mi buzgó hon tudósaink ritka érdemei, mellyeket honnyelvünk kimivelése, felékesítése és tökéletesítése tekintetében maguknak teljes mértékben szereztek s örökösítették. Minden értelmes és gondolkodó ember meg fogja vallani, hogy a magyar nemzet képviselői azon szent törekvése, miszerint hazánkban minden hivatal és törvényhatóságoknál kirekesztőleg honnyelvünk használtassék, méltán a legbuzgóbb dicsegetet érdemli; és minden jó s igaz hazafi ezen törekvés életbe léptetése felett egész szívéből örvend. Egy népnek védezőköze a nyelv, és épen azért felette szükséges, hogy minden hazafi anyanyelve mellett honnyelvét beszélni és írni tanulja, és beszélje, hogy mint nyilvános honpolgárok egymást érthessük, és magunkat egymással egyesíthessük, szóval: szeretett hazánkban egyedül egy nagy s erős magyar nemzetté válhassunk; mert vélekedésem szerint csak ugy leszünk képesek a mindent felforgató kor szelleme ellen eredményesen dolgozni és magunkat fentartani.

De a mondottnak elérésére véleményom szerint szükséges, hogy hazánkban mindenk előtt jól s czélszerűleg organisált népiskolák alapittassanak, nehogy millió hongyermekek, mint kedves barom isten földén, minden nyelvtanítás, szóval minden szükséges tanítás és nevelés nélkül nőjenek föl. Végzetül minden szülök, kiknek gyermekeik jövődjé szívéükön fekszik, szent kötelességüknek tartassák, gyermekeiket honnyelvünkben kellőleg oktatni és honnyelvünkhez még fiatal korukban szeretetet és kedvet oltani szívéükbe.

Palikucevny Sándor.

Budapest, majus 25-kén 1849.

Hogy eddig igazságos és szent szabadságharcunkban a magyarok istene kitünőleg segí-

tett, azt tudja minden ember, ki ügyünket figyelemmel kísérte. Hogy tehát most, midőn az istenről tökéletesen megfeledezett dynastia utolsó vonaglásában nyakunkra akarja küldeni még a muzsika nyers tömeget is, hogy dulja fel egészen szép magyar hazánkat, ölje jó népünket és legyen az országban kimondhatlan nagy inség, nyomor és pusztaság! hogy most, midőn e súlyos veszély tornyosodik magyar egünk fölött, mi megint csak fiui áhitattal tekintünk az igazságos isten felé, hogy e netaláni legnehezebb harcban is csak tőle várjuk a legnagyobb előnyeket és végre a tökéletes dicső győzedelmet: az igenis természetes. Azonban midőn ezt várjuk, nem lehet, hogy mi kezünket ölbe rakván csak télenek legyünk. Örömmel olvastuk a Marcius tegnapi számában a vész elhárítására vonatkozó indítványt, hogy t. i. minden ember e magyar hazában egyesüljön a muzsika elleni keresztes-háborúra. Ez ügyben ismét csak a lelkészek tehetnének igen de igen sokat a nép felvilágosítása- és lelkesítésére, mert bizony már most ők szinte világosan láthatják, hogy az apostoli császárfaj a muzsika erővel sem vallást sem nemzetiséget nem kinérend, hanem, hogy végpokolni terve absolut despotiára megy ki.

Minket, kik Budapesten az osztrákok pünkösdi királyságát fájdalommal túrtuk, még nagyobb fájdalom fogott el akkor, midőn láttuk és tapasztaltuk, hogy különösen a budapesti papok közül többen igen is jól érezték magukat az osztrák kényuralom alatt. Hogy többen közülök, alig jött be Windischgrätz, már nála udvaroltak, bókoltak és hódoltak. Hogy néhány közülök uton utfélen gyalázta a magyarokat és az ellenünk piszkolódó hitvány osztrákokkal nagyon is fraternizált, hogy különösen kettő három még a szószékről is ugyancsak cifrán piszkolódott ellenünk, hogy volt egy hitvány magyar pap, ki örült akkor, midőn Franz Sepperl igazságos fegyverrel, mint mondá, isten is megáldá, ő ezen örömét egy schwarzgelb te deum után cath. vall. lapban is kifejezés és ez alkalommal még iszonyu rágalmat is kent a lelkes budapesti népre, hogy nagy számmal — mi nem volt igaz — jelent meg és nem kényszerítve, hanem szívből imádkozott.

Volt egy másik született schwarzgelb plébános Budán, ki sánta káplánjával érezvén büncinek súlyát, már utban is volt, midőn a magyar sereg Budához közelgett, de elfogatot nem kapván, kénytelenek voltak visszakullogni, a plébános, kinek szent kötelessége leendett életét adni hiviért, az egész ostrom alatt a nagyszámu kath. lakosságot egy becsületes káplánra hagyta, ő pedig egy várbeli pinczébe bujt el és talán még most is ott van. Ha időnk engedni fogja, a többi is saját érdeme szerint fogjuk bemutatni. Ez alkalommal csak kijelentjük, hogy az illy áruló és gyalázatos jellemű pásztorokra nyájat, de csak egy lelket is bizni, haza elleni bűn volna. A nép és az illető hatóságok ismerni fogják a jó madarakat, legszentebb kötelességük ezeken túladni.

Haza fi.

Pest, június 1.

Valahányszor Emich Gusztáv boltja előtt sétálok el, könyv-kirakatában még mindig látom azt a nekem olly scandalumnak tetszőt, és ez nem egyéb, mintegy hitvány pictus masculus kép, melly (horrendum) egész minőségében a jászkunok főkapitányát tüntetné elő. Jól látom ugyan azt a vonásokból, hogy az sem Szentkirályi, sem Szluha uramat nem ábrázolja, de a név, melly a nobile par fatrumok felmerülésével eszembe juttatja a kunsági calamitásokat, a tiz vagy több év óta fenmaradt számadásokat, sat., csak keserű emlékeket költenek fel kablemben. Irták volna hát alá inkább, hogy itt lovagol egy táblabíró kinézé-ü fajánkó, ki a ceremonias lakmározások alkalmával mutogatta leginkább magát, megnyugodnám lelkemben, gondolván, hogy illy brutalitásokat sem nélkülözhet a természet; de midőn a vitéz kunok kapitányának kell olvasnom: megvalloim, szeretném betörni az üveget, hogy szét téphetném a szennyes reliquiát. Istenem! csak meg is voltak neked nehezítve fejünk fölött kormos föllegeid. E szabadságért — nem marcius 15-dike óta élő népnek — kire egy most kormánybiztoskodó ur ember azt jegyzette meg a hajdanban, hogy az nem egyéb, mint egy fene, melly az ország gyomrában rágódik *), mindig olly ösvénymutatói voltak, mellyek tizezer évig sem vezették volna el az ígért földére.

Azt mindig tudtam, hogy minden hitnek megvannak a maga martyrjai, de hogy mellyeknek van legtöbb, azt csak azóta tapasztaltam, mióta a halvány Cassiust, nem Szluhát ám, kinek csecszopó-korában sem hittem volna, hanem azt a megbolondított Szentkirályit megtanultam ismerni.

El kell uraim tehát mielőbb a főkapitányi czimet is törölni. Némuljon el minden ajakon e megfertőztetett hivatal neve. Galádul viselőire pedig legfelebb annyiban emlékezzünk, mennyiben szoktak emlékezni azon emberekre, kik úgy végezvén pályájukat, hogy csak egy fakeresztet sem érdemelnek sirjokra, a mellettek elmerők, jelelik meg, ...indannyan követ dobván átkok között reájuk.

Szentkirályi és Szluha között mi lényeges különbség volt és van, azt mindenki tudhatja; de hogy mellyiket kell nagyobb bűnösnek tartani, azt talán nem tudja mindenki?

Az ur adta őket, az ur vette el tőlünk, az ur szomorított meg, az ur vigasztalt meg. Amen!

Kisbéri László.

Komárom majus 30-kán 1849.

Bokros foglalkozásaimtól elfoglalva, most is csak mások általi figyelmeztetés után, vettem kezembe a pesti 'Marcius' 22. számát, mellyben valami oroszán-bőrbe öltözött számár — mert álnévként tartom a cikk aláíróját, a szerkesztő minden naiv vallomása daczára, — hazafui működéseimet s magamat nagyon irigylendő színben

*) Ugy-e bár szép észrevétel??!

tüntet fel a tisztelt közönség előtt: A cikk írója ellen semmi észrevételem — a cikk maga eléggé megbélyegzi őt, — mert egy bírói vizsgálat alatt levő nevezetes perben pártosan bíraskodik cikkjében, a nélkül, hogy a pert adataival együtt ismerné. Ez elég, okos embernek.

Polgár szerkesztő! ön lapja a szabadság-név innepét hordja czimül, vigyázzon, hogy a szabadság rovására bűn ne követtessék el benne; ön ezt maga sem akarná, hiszen a zsarnokkormányhatalom korában is szabadelvű volt ön! Isten jóvoltából politikai életemben vas következetességgel működtem én is mindig a szabadság harcosai között s így megvárhatám öntől, hogy mielőtt egy kevésse a beküldött cikk felett ön nem gondolkodott, ne közölje; s ha gondolkodott, rossz akarat nélkül nem közölhette; mert ismerni kell önnek a független Magyarország dicső kormányzója szelid lelkét, ismerni kell az alakult új kormányt, kik soha nem fogják megengedni, hogy Mack tüzér alezredes, kinek érdemei szabadságharcunkban felejthetetlenek, ártatlanul sujtassék: de parancsolták szigoruan, hogy Komáromot semmi pietásnak fel ne áldozzuk, azért várjuk be a tárgyan a bíró ítéletét, eljön az idő, hol a vádlott, vádló és bíró feletti isten ítélőszéke, a publicitás ítélni fog az egész kiterjedésében a nyilvánosságnak átadandó adatokból. Addig isten önnel polgár szerkesztő, megbocsájtok önnek, hiszen a közölt cikk által csak azok becsülését veszíthettem el, kik nem ismernek; a kik ismernek s Komáromban megfordulnak, szemekkel láthatják a kezeikkel megfoghatják műveimet, mellyeket készíttettem, hogy Komárom a haza számára megtartathassék.

Thaly Sigmund, *)
mérnök alezredes.

Hevesből.

Horth helység köz önsége s. é. majus 28-án ült meg a haza függetlenségének örömmünepét.

Az ünnepelet teljes magasztosságra emelő helybeli lelkész Fekete Ferencz ur, a ki az egésznek rendezője s nemzeti lelkesüléssel párosult ajtatossággal a népörömmnek vezérője volt.

Adjál uram isten minden helységben illy cath. lelkészt, azután jőjön csak az az orosz!

A czélszerű egyházi beszéd s alkotmányos függetlenségünk chartájának felolvasása után tarackdurrogások hirdették a mindenhatónak bemutatott áldozat nagyságát s a népimát, mellyet sokat szenvedett hazánkért buzgó áhitattal bocsátánk fel istennek.

Délután népgyűlés tartatott, mellyben az uradalmi ügyvéd czélszerű s lélekrázó szavakban szónokolt.

Nevét e szónoknak szerénységből elhallgatom; ismeri őt Heves, ismeri Nograd. Egykor ő azon józan conservatív kitünő szónokok közé tartozott, a kik féltve nemzeti alkotmányunkat, inkább biztosan, bár lassan haladni ohajtott.

*) Lapunkban levén T. S. alezredes ur meglámadva, ezen ma vett válaszát kívánsága szerint szivesen közöljük. A szerk.

Külföld.

Most a körülmények őt is a forradalmi térre sodorva, átalakulásában is leginkább tűnik fel, hogy hazáját lelkéből szerette, s annak, csak boldog legyen, bármily célhoz vezető alkotmányán kész megnyugodni. *)

Ez ünnepélyen tartott fontos beszédének, melyet egészben nem birhatunk, csak néhány szavait emelem ki,

A midőn a volt kormány armányait sorolá el, többi között így nyilatkozik: *

„Tervezett egymond 300 évek hosszú során, mint lehessetek ti vakok, tudatlanok, buták. A népnevelést holt nyelvbe s száraz általánosságba, reátok nézve pedig egyedül a vallásosságra szorítva, átokteljes iskolai rendszere mellett soha sem voltatok ti képesek hallani: mi az a nemzet, mi az a nemzeti érzelem, honi szabadság, függetlenség, soha sem hallottatok ti köz jóllétről egy rossz betűt sem; mert nektek vakoknak, vakbuzgóságotok mellett tudatlanoknak kelle maradni, hogy a finomabb nevelésű nemessel soha baráti kezec ne szorithassatok, nehogy egy értelmes és így hatalmas nemzeti nagyságra emelkedhessetek. s a t.

A függetlenség eszméjét alaposan fejtegetve, tovább így nyilatkozott:

A nemzeti nagyság, szabadság, függetlenség nagy szavak, magában híú fény, ha a nemzet összes népének karja s érzelme lomha, méla gyávaságban nyugszik, tesped.

A jövőndő nemzetélet biztosítása egyedül önmagunk összes erejében fekszik.

Nekünk a szabadságért s független önállásunk megtartásáért még sokat kell vívnunk s küzdenünk nagy harcokat.

Az ország java, vagyona s ereje kizsákmányolásának rég megszokta tervei szerint sokáig fog még küzdeni az osztrák fősvénység; mert irigylenni fogja, hogy magunk ezentúl jobb gazdái leendünk nemzeti kincseinknek, melyeket a nép javára s erősítésére fogunk fordítani.

Azért fel barátim! fegyverre! gyáva hitvány népnek nem lehet helye e szabad földön.

Fel beavatkozó elleneink elébe karra, fegyverre! Gyermekeiteknek pedig mindennapi imátok között dörgjétek atyai szózáttal füleikbe: hogy e nemzetnek élnie kell! És hogy megélhessen, fegyver legyen egy kezében, midőn másikában eke-szarvat tartva szántani fogja a szabaddá lett földet, nehogy ismét zsírját rabolják el a kaján, irigy idegen nemzetbeliek. s a t.“

Háladatosságra buzdítá tovább a szónok, halgatóit volt földesuraik iránt, kik e szabadságért önvagyonukat áldozák. Végre a szabadság bajnokai iránt lángoló tiszteletre emlékezteté, kik e nagy nap nevezetességeinek hősei voltak.

Éltetve az országhormányzót s a magyar győztes hadsereget, a nép riadó éljenekre szakadva, az örömhangozat taraczkok durrogása viszhangoztatá. —

Az ünnepélyt néplakoma s tánczvizgalom követé s nemzeti ünnephez illő méltóság lengé a vigadózó nép lelkületét. Mátray.

*) Meglátjuk! kenyértöréskor tetszik meg, ki az ember a gáton. Szerk.

Franciaországból jó hireink vannak. Az utolsó lapok szerint az olasz-francia interventio egészen más irányt vett, s a francia sereg úgy látszik többé nem bántandja Róma szabadságát, hanem e mellett lépend föl a maccaroni király nápolyi hada ellen.

— A francia nemzetgyűlés, s mi nevezetes, Cavaignac tábornok indítványára elhatározá a kormányt felszólítani, miszerint a netalán bekövetkezendő orosz-magyar interventio esetére a világszabadság és Franciaország érdeke tekintetében erélyes rendszabályokhoz nyuljon.

— Legujabb magán hírek szerint Bóhm bécsi parancsnok Hentzi árulását hirdető placatja csakugyan megtette hatását. Az osztrák tisztikar ellenkező nyilatkozatot ada ki, melyben a hivatalos jelentést meghazudtolva, Buda elfoglalását nem árulásnak, hanem a magyar hadtulnyomó erejének tulajdonítják; Welden, Wohlge-muth és más tábornokok pedig lemondásukat nyujták be, nem akarván szolgálni olly uralkodást, melly hű szolgálatot s még önfeláldozást, is a feláldozó és családjá becstelenségével jutalmaz.

Pest június 1-én 1849.

Holnapután Budán a városmajorban, s délben a zugligetben népnépvonás leend, függetlenségünk és Buda visszavétele szentelésére.

— Egy szinte kalandosan elmés történetet hallottunk honvédeinkről. A mult télen az osztrákok által elfoglalt lipótvári őrseregből néhány száz honvéd Olaszországba vitették; ezek közül 19 nem régen onnan elszökött. Egyikök utlevelet csinált feketesárga ezredesek utánzótt pecsété és aláírásával, e felett nyolcz béklyóra tettek szert és nyolczat magok közül mint vasravert foglyot kísérték állítólag Bécsbe, s így az osztrák hatóságoktól mindennel ellátatva Graetzig értek, hol darab ideig mint osztrák katonák Flankenbewegungot csináltak hazánk felé, s szerencsésen be is értek, most már Komáromban vannak a derék fiúk, kiknek illy furfangosan sikerült a híres osztrák rendőrséget kijátszani.

— Lukács hadseregünk felszerelési biztosa ernyedetlen buzgalmának s ügyességének fényes tanújele, hogy mult hétfőn már 18000 honvéd számára szállított Komáromba egyenruhát.

— Kunszt János Losonczi 10 pftot és Graf Rozina egy csomó fejréneműt küldtek szerkesztőségünkhez sebesült honvédeink számára.

HIRDETÉSEK.

3—1

Kerestetik egy segéd és egy gyakornok, vagy inas egy mezővárosi gyógyszer-tárba. Bővebben értekezhetni Kozma Vazul könyvnyomdájában, aldunason Piáristák épületében.

3—2

Magas fokú **slivovicza**, aransárga **verpeléti dohány** és **lóhermag** jutányosan kapható

Forster V. Lajosnál.

Lipótvárosban, Béla-utca 249. sz. a.
Az iroda az 1-ső em.

Ugyanott kapható egy tömeg szekérkenőcs (kulimász.)

A „**Két pisztoly**“ című kávé- és vendégház ujan rendezvén, mind a t. cz. városi közönség, mind a t. cz. utazók kívánatait lehető legjutányosb áron kielégítendő, pontos és kész szolgálatomat ezennel tisztelettel ajánlom.

Haslinger József.

Nemzeti **színház.**

Pest, pénteken, június 1-jén, 1849.

MARSAN HERCZEGNŐ.

Drama 4 felvonásban, előjátékkal 2 felvonásban.
Irta Deneri A. Fordította Csepreghi.

Rendező: **Szentpéteri.**

Előjáték személyei:

Marsan herceg, fővezér	—	Szentpéteri.
Mailly Hector, lovag	—	Fáncsi.
Vaudreuil Oliver, lovag	—	Szigeti.
Samuel, kalóz kapitány	—	Bartha.
Martial, ennek unokaöccse	—	Farkas Lajos.
Helene	—	Szathmáriné.
Catherine, pinczérnő	—	Cserceser Nat.
Juliette,) szobaleány	—	Vasné.
Mariette,)	—	Kovácsics Eliz.
Jegyző	—	Szűcs.
Inas	—	Morvai
Guntrám, matróz	—	Vadász.
		(Boldog.
		(Bratka.
Matrózok	—	(Győri.
		(Korcsek.
		(Virág.

Történi: Rochefortban és Marsan herceg palotájában.

Drama személyei:

Marsan herceg	—	Szentpéteri.
Mailly Hector, lovag ennek veje	—	Fáncsi.
Marsan Helene, Hector neje	—	Szathmáriné.
Gaston,) fiai	—	Komlosi Ida.
Henri,)	—	Eötvös Borcsa.
Vaudreuil Oliver	—	Szigeti.
Samuel, kapitány	—	Bartha.
Martial, Mailly szolgálja	—	Farkas Lajos.
Effiat marquis	—	Hubnai János.
Luye herceg	—	Balázsi.
Noille gróf	—	Mezei.
Catherine	—	Cserceser Nat.
		(Vasné.
		(Kovácsics Eliz.
Szobaleányok	—	(Gőzonné.
		(Novák Teréz.
Hegylakó	—	Vas.
Hector inasa	—	Nagy.
Urak. Hölgyek. Inasok. Történi 15 évvel későbbben ez előjátéknál. Színhely: kastély a pirenei havasok aljában.		
		Kezdeté 7 órakor, vége 10-kor.